

---

# ВАРІАНТ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО ЕЛЕКТРОННОГО КУРСУ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ ВІРТУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА MOODLE

---

УДК 378.147

**Задорожна Т. П. (Zadorozhna T.P.), Кримська Н.М. (Crimean N.M.)**

Національний університет кораблебудування ім. адмірала С.О. Макарова

*У статті висвітлюється загально-дидактичні та специфічні принципи складання дистанційних курсів з іноземної мови. Аналізуються існуючі дистанційні курси та розглядається структура авторської моделі з точки зору здійснення контролю навчально-пізнавальної діяльності студентів.*

**Ключові слова:** *модель діагностування якості знань, самонавчання, самокорекція, поточний зовнішній об'єктивний контроль, рубіжний контроль, рубіжна корекція, підсумковий контроль.*

*Basic didactic and specific principles of distance courses development are highlighted in the article. The existing distance courses are analyzed. The structure of the author's model with the view of checking on students' progress in learning and cognitive activity is investigated.*

**Key words:** *Diagnostic model of the standard of students' knowledge, self-learning process, regular external knowledge progress control, module control, final control.*

В кінці 90-х років українське освітнє і наукове товариство стало звертати пильну увагу на впровадження дистанційного навчання на теренах України. Дослідження нової, перспективної форми організації освітнього процесу ставить на меті її забезпечення новими навчальними матеріалами. Згідно з „Концепцією дистанційної освіти в Україні” (грудень 2000 р) ДН у нашій країні вважається навчання з використанням Інтернету. Отже, навчальні матеріали для ДН є електронні дистанційні курси, які укладені на основі будь якого віртуального навчального середовища. Головна особливість електронних

навчальних курсів полягає в тому, що реалізований в них гнучкий сценарій має здібність прилаштовуватися до потреб та можливостей конкретного студенту і розвивати його потенційні здібності. В своїй основі, якісно розроблені курси з іноземних мов, які використовуються для навчання на відстані повинні враховувати загально педагогічні положення побудови курсу та концептуальні положення навчання іноземній мові.

В Україні електронні дистанційні курси з іноземних мов існують з 1996 року. Один з перших дистанційних курсів, який діє з 1999 року –Курс з ділової англійської мови, розроблений у Міжнародному університеті фінансів спільно з Міжнародним науково-навчальним центром ЮНЕСКО/МПП інформаційних технологій і систем НАН України та Міністерства освіти і науки України. Автори – Т. Павлова, А.Манако, К.Синиця. Курс розроблено для мережевої технології дистанційного навчання і призначено для студентів вищих навчальних закладів, які навчаються за дистанційною формою навчання і здобувають другу вищу освіту з економічних спеціальностей, а також випускників ВНЗ, які бажають поглибити свою освіту. Курс складається з текстів для 15 тем, вправ, тестів і інш. Програмне забезпечення - Веб-курс.

Дистанційний курс англійської мови для студентів немовних спеціальностей, який укладено в 2003 році в Національному університеті „Львівська політехніка”, а в 2004 році в Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності та Українській академії друкарства. Курс розроблено для мережевої технології дистанційного навчання. Автор Б.Шуневич. Курс призначений для студентів першого курсу вищих навчальних закладів, які навчаються за дистанційною формою навчання та для комбінованого навчання. Дистанційний курс укладений на базі посібника *Getting on English*. Кожна з шести розмовних тем посібника у вигляді модулів „Життя у сім’ї”, „Повсякденне життя”, „Студентське життя сьогодні”, „Україна”, „Англомовні країни”, „Подорожування” поділені на п’ять уроків, які у свою чергу складаються з шести секцій: 1) *Aural Comprehension*—аудіювання; 2) *Use of Applied Grammar*—опрацювання граматичного матеріалу; 3) *Use of Vocabulary*—опрацювання активної лексики; 4) *Developing Speaking Skills* – розвиток

діалогічного мовлення; 5) Reading and Writing –розвиток навиків читання і письма; 6) Extended reading – домашнє читання і переклад. ДК доповнений технічними текстами для навчання студентів першого курсу напряму „Комп’ютерні науки”, „Видавничо-поліграфічна справа”, „Прикладна фізика”, „Пожежна безпека”, спеціальності „ Телекомунікації”, „Радіофізика і електроніка”. Програмне забезпечення – „Веб-клас ХПІ” (у Національному технічному університеті „ХПІ”), а також LearningSpace (у Державному університеті інформаційно-комунікаційних технологій), ILLIAS (у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності й Українській академії друкарства).

Протягом 2003-2005 років викладачами кафедри між культурної комунікації та іноземних мов Національного технічного університету „ХПІ” були розроблені наступні електронні ДК: „Business Across Cultures” (Бізнес-англійська мова з точки зору міжкультурних зв’язків), „Communication in Science” (Спілкування науковців), „English for Information Technologies” (Англійська для спеціалістів з інформаційних технологій). Автори – Є.Горошко, А. Молодих, Є. Соколинська, І. Лойченко. Курси призначені для студентів денного і заочного навчання Національного технічного університету „ХПІ”.

ДК „English for Information Technologies” побудований на основі підручника „Oxford. Information Technology”, який використовує новітній матеріал в галузі інформаційних технологій. Цей курс використовується для електронної підтримки студентів денного навчання, хоча надає можливість виконувати 80% вправ в дистанційному режимі. Деякі завдання курсу вимагають виключно очного контакту з викладачем, інші виконуватися тільки дистанційно, є також завдання виконання яких можливо і дистанційно і очно. В кінці вивчення кожної частини курсу отримані бали підсумовуються і виставляються викладачем в підсумкову рейтингову таблицю. Залік з курсу в кінці семестру можна отримати набравши необхідний сумарний бал – 150. Програмне забезпечення – Веб клас ХПІ.

Таким чином, наведена інформація свідчить про те, що останнє десятиліття дало поштовх для швидкого зростання кількості вітчизняних електронних дистанційних курсів. Це стало можливим завдяки наполегливому дослідженню теоретичних та методологічних основ дистанційного навчання іноземних мов. Сьогодні у галузі теорії і практики дистанційного навчання працюють багато вітчизняних і зарубіжних науковців, серед яких можна виділити роботи О. Сороки, П. Сердюкові, Н. Муліної, Б.Шуневича та інш.

За останнє десятиліття в нашій країні надруковано багато матеріалів по цій тематиці, але питання, яке пов'язане з організацією контролю навчально-пізнавальної діяльності студентів в процесі опанування електронного дистанційного курсу залишається відкритим. Головне завдання ефективного дистанційного курсу полягає в тому, щоб його контрольно-комунікативний блок мав змогу забезпечувати студента кількома видами контролю: попереднім, поточним, рубіжним та підсумковим.

Виходячи з вищевикладеного, можна констатувати, що *мета* даної статті полягає в необхідності аналізу розробленої авторської моделі електронного дистанційного курсу з іноземної мови, з точки зору забезпечення усіх вимог стосовно контролю як одного з головних компонентів дистанційного курсу.

Електронний дистанційний курс „Basic English for Engineering students.” Розроблено викладачами кафедри сучасних мов, Національного університету кораблебудування у відповідності до нової програми з іноземної мови для студентів молодших курсів технічних спеціальностей, дистанційної та заочної форм навчання. Він містить новітні матеріали загально-технічного спрямування, які призначені для самостійної роботи студентів та спрямовані на розвиток комунікативних навичок у сферах соціально-обумовленого та професійно-орієнтованого спілкування. Тематика текстового матеріалу визначена програмою підготовки фахівців технічного спрямування. Структуру курсу складають п'ять модулів, матеріал для аудіювання, який представлено у розділі Listening library, активний лексичний словник Vocabulary, та додатки

Appendix. Кожен з п'яти модулів має однакову структуру, яка складається з наступних секцій:

- ***presentation***: вступ до тематики курсу
- ***activity***: вправи, які призначені для покращення навичок прослуховування та розуміння окремих моментів тексту
- ***vocabulary***: слова та вирази, які складають активну лексику уроку, та призначені для запам'ятовування
- ***vocabulary practice***: завдання для активізації мовних навичок
- ***grammar***: містить короткі граматичні пояснення, які активізуються у комплексі вправи, які представлені у підсекції - quick check
- ***writing practice***: містить завдання з формування навиків писемного мовлення
- ***extended reading***: містить завдання, які призначені для розвитку навиків читання та говоріння

Розглянемо, яким чином організовано процес навчання та контролю при використанні даного дистанційного курсу. Для початку роботи з курсом студенту необхідно зареєструватися в системі (у нашому випадку це Moodle) та отримати доступ до матеріалів курсу. Далі спілкування користувачів з системою відбувається в діалоговому режимі. На головній Веб сторінці можна побачити план та структуру курсу, перелік модулів, уроків, додаткового матеріалу. Крім того, на цій сторінці представлена детальна інформація про мету, завдання курсу, послідовність роботи над ним, описані види завдань та тестів. За допомогою блоку „Календар” студент може ознайомитися з календарним планом роботи, термінами робочих зустрічей як очних так і у форумі, або у чаті, звітів про виконання завдань, підсумкових звітів. Тобто, таким чином вирішуються головні організаційні питання.

Наступний етап – безпосередньо опрацювання уроків та модулів курсу. Робота над курсом починається з вступного тестування, основна мета якого – визначити рівень володіння іноземною мовою. Усі завдання уроків представлено у вигляді тестів, правильність виконання яких студент може перевірити самостійно (за допомогою спеціальної опції системи) і отримати

відповідний бал. Якщо студента не влаштовує результат, він має можливість виконати це завдання ще раз (кількість разів не обмежена) і отримати вищий бал.

Однією з головних особливостей цього курсу є закладена в ньому модель діагностування якості знань. Сьогодні діагностування в дидактиці розуміється як система, яка включає контроль, перевірку, оцінювання, накопичення статистичних даних для передбачення можливих відхилень і запобіганню порушень нормального режиму роботи. В системі дистанційного навчання цей процес набуває особливого значення, оскільки являється чи не єдиним механізмом стимулювання і розвитку процесу самонавчання. У розробленій моделі дистанційного курсу процес діагностування спрямовано на з'ясування ефективності всієї дистанційної моделі навчального процесу.

Розроблена нами модель передбачає: самоконтроль і поточний зовнішній об'єктивний контроль.

**Самоконтроль** представлено у формах внутрішнього і зовнішнього самоконтролю. Внутрішній самоконтроль (СКт) передбачає той факт, що при вивченні навчального матеріалу студент сам керує і контролює процес пізнання. Він може або обмежитись інформаційним сприйняттям матеріалу, або піднятися до розумового, понятійного рівня фундаментальних знань. Суб'єкт самостійно обирає методи самоконтролю (це можуть бути як методи усного відтворення інформації так і застосування письмових методів, або комбінації обох).

Зовнішній самоконтроль (ЗСКт) готується викладачем у вигляді питань, завдань, тестів, вправ до кожної теми. Особливість ситуації полягає в тому, що ці завдання обов'язково повинні мати ключі для самоперевірки. Мета зовнішнього самоконтролю полягає в перевірці відповідності і системності засвоєння суб'єктом інформації. У нашому випадку зовнішній самоконтроль здійснюється за допомогою різноманітного тестового матеріалу. Правильність виконання тестових вправ студент може перевірити за допомогою системи, застосовуючи спеціальну опцію.

**Поточний зовнішній об'єктивний контроль** здійснюється у формі вхідного, оперативно-роз'яснювального, рубіжного контролів.

**Вхідний** – здійснюється на початку вивчення нової теми. Він дозволяє визначити рівень базових знань.

**Оперативно-роз'яснювальний контроль** (ОРКт) – призначено для запобігання появі прогалин у сприйнятті нового матеріалу. Він є своєрідним ланцюгом зв'язку між зовнішнім самоконтролем (ЗСКт) і зовнішнім об'єктивним поточним контролем. Оперативний контроль може здійснюватися за допомогою письмових відповідей на контрольні запитання, вправи, а також за допомогою адаптованого тестування, яке носить навчаючий характер.

**Рубіжний контроль** (РБКт)- є основним видом поточного контролю. Він здійснюється в кінці вивчення кожного модулю і може існувати у формі педагогічних тестів, контрольних робіт, а також творчих робіт (рефератів, творів, есе та інш). Тестування на цьому етапі відрізняється від навчаючого тестування задачами і способами його проведення. У нашому випадку рубіжний контроль відбувається на очних зустрічах зі студентами.

**Підсумковий контроль** – здійснюється у кінці семестру і являє собою залік, або екзамен, які можуть проходити за допомогою або усних методів перевірки знань, або критеріально-орієнтованого тестування, або комбінації обох.

Таким чином, узагальнюючи наведену інформацію, можна свідчити про те, що однією з головних вимог до створення якісних електронних дистанційних курсів є забезпечення процесу організації педагогічного діагностування якості отриманих знань, вмінь та навичок.

### ***Література:***

1. *Захарова И.* Информационные технологии в образовании. - М.: Издательский центр «Академия», 2003. -192 с.

2. *Шуневич Б.* Організація дистанційного навчання іноземних мов в освітніх закладах України. -Львів: "Ставропігійон", 2006.- 206 с.

3. *Полат Е.* Некоторые концептуальные положения организации дистанционного обучения иностранному языку на базе компьютерных телекоммуникаций // Иностранные языки в школе.-1998.- №5.- С.24-27.